

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 30

DOM

2016-07-18

Meddelad i
Stockholm

Mål nr
14238-16

SÖKANDE

MBVB Kommunikation AB, 556918-4483

Ombud: Advokat David Hertzman
Advokatfirman Gärde & Partners AB
Danderydsgatan 14
114 26 Stockholm

MÖTPART

Systembolaget AB, 556059-9473

Ombud: Advokat Anna Ulfsdotter Forssell och jurist Martin Bogg
Advokatfirman Delphi
Box 1432
111 84 Stockholm

SAKEN

Ansökan om överprövning enligt lagen om offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar ansökan om överprövning samt det interimistiska yrkandet.

KONKURRENSVERKET	
2016 -07- 18	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

YRKANDEN M.M.

MBVB Kommunikation AB (MBVB) yrkar att förvaltningsrätten ska besluta att Systembolaget AB:s avtal med Populate AB är ogiltigt. Vidare yrkas att förvaltningsrätten interimistiskt ska förordna att avtalet inte får fullgöras innan något annat har bestämts. Till stöd för sin talan anger MBVB bl.a. följande. Systembolaget har slutit avtal med Populate utan ett offentligt upphandlingsförfarande och utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1 § eller 15 kap. 4 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. Något undantag från kravet på annonsering föreligger inte. MBVB har skadats eller riskerar att lida skada genom att inte komma ifråga för anbudsgivning avseende kontraktet. I ljuset av en ny dom från Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, måste Systembolaget anses omfattas av bestämmelserna i LOU.

Systembolaget bestrider MBVB:s yrkanden och yrkar för egen del att MBVB:s ansökan om överprövning och interimistiska yrkande ska avvisas. Till stöd för talan anförs att Systembolaget inte utgör ett offentligt styrt organ enligt 2 kap. 12 § LOU och LOU därmed inte är tillämplig avseende Systembolaget. Det avgörande från HFD som MBVB hänvisar till ändrar inte den bedömningen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättsliga utgångspunkter

Den inledande frågan i målet är om Systembolaget omfattas av LOU. Först om det bedöms att LOU är tillämplig kan förvaltningsrätten gå vidare och pröva målet i sak.

För att ett bolag ska omfattas av LOU krävs att det kan jämföras med en upphandlande myndighet. Enligt 2 kap. 19 § LOU ska offentligt styrda organ jämföras med myndighet. Definitionen av ett offentligt styrt organ finns i 2 kap. 12 § LOU, av vilken framgår att bl.a. bolag som står under statlig kontroll eller finansiering och tillgodoser behov i det allmännas intresse är offentligt styrda organ under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär.

Enligt praxis från EU-domstolen ska bedömningen avseende behov i det allmännas intresse som inte är av industriell eller kommersiell karaktär göras med hänsyn till samtliga relevanta faktiska omständigheter. Detta innefattar de omständigheter som var aktuella vid bildandet av organet och de villkor på vilka organet utövar verksamheten, inklusive om organets verksamhet är utsatt för konkurrens, om det finns ett huvudsakligt vinstsyfte, om organet bär de förluster som uppstår i samband med utövandet av verksamheten och om verksamheten får offentlig finansiering (se t.ex. EU-domstolens avgörande i mål C-18/01, Korhonen, punkterna 48–51)

Frågan om Systembolaget utgör ett offentligt styrt organ har tidigare prövats av Kammarrätten i Stockholm (se Kammarrätten i Stockholms dom den 19 februari 2016 i mål nr 7265-14). Kammarrätten konstaterade då att Systembolaget, trots handelsmonopolet, är utsatt för viss konkurrens inom detaljhandelsområdet men att ställningen inom partihandelsområdet är mindre gynnsam eftersom Systembolaget på det området inte har monopol. Vidare konstateras att Systembolaget har ett vinstsyfte vilket bl.a. baseras på att verksamheten bedrivs med produktions-, effektivitets- och lönsamhetskrav samt att staten som ägare förväntar sig utdelning. Systembolaget har inte någon offentlig finansiering och bär sin egen ekonomiska risk. Sammantaget fann kammarrätten att det behov i det allmännas intresse som

Systembolaget tillgodoser är av kommersiell karaktär. Domen överklagades till HFD som i beslut den 21 mars 2016 inte beviljade prövningstillstånd. HFD har i ett annat fall bedömt att Akademiska Hus AB utgör ett offentligt styrt organ (se Högsta förvaltningsdomstolen dom den 29 juni 2016 i mål nr 884-15). HFD anför i sin bedömning bl.a. följande. "Akademiska Hus verksamhet bedrivs inte på normala marknadsmässiga villkor och dess huvudsakliga syfte är inte att generera vinster även om den ska bedrivas på affärsmässig grund. Med hänsyn till att verksamheten inte kan anses bedriven på en marknad med utvecklad konkurrens, att bolagets motparter är statliga myndigheter och att verksamheten har en mycket fördelaktig riskprofil, har det ingen avgörande betydelse att bolaget formellt sett självt står den ekonomiska risken för verksamheten eller att den inte är offentligt finansierad. Det behov som Akademiska Hus tillgodoser är därför inte av industriell eller kommersiell karaktär."

Förvaltningsrättens bedömning

Såsom ovan redovisats har Kammarrätten i Stockholm funnit att LOU inte är tillämplig på Systembolaget. HFD har inte meddelat prövningstillstånd i det målet. Frågan blir då om HFD:s dom i mål 884-15 gällande Akademiska Hus innebär att synsättet på Systembolagets upphandlingsrättsliga status bör förändras, vilket MBVB anser.

Förvaltningsrätten konstaterar att Systembolagets verksamhet, detalj- och partihandel av alkoholhaltiga drycker till allmänheten, skiljer sig väsentligt från Akademiska Hus verksamhet, att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor. Eftersom verksamheterna inte är jämförbara, och det av HFD:s dom inte framkommer något i övrigt som ger anledning att göra en annan bedömning än den kammarrätten tidigare gjort avseende Systembolagets upphandlingsrättsliga status anser förvaltningsrätten att Systembolaget alltjämt inte utgör ett offentligt styrt organ. Systembolaget

omfattas därför inte av bestämmelserna i LOU. Eftersom LOU inte är tillämplig ska MBVB:s ansökan samt det interimistiska yrkandet avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Ulrika Melin

Chefsrådman

Förvaltningsrättsnotarien Johanna Sköld har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.